

Тетяна Дороніна,
доктор педагогічних наук, професорка,
завідувачка кафедри педагогіки
Криворізького державного педагогічного університету
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ГЕНДЕРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У НОВИХ СТАНДАРТАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Реформування сучасної системи вищої освіти проводиться відповідно до оновлених положень «Закону про вищу освіту», 2014 р. (далі – Закон). Звернення до тексту Закону дозволяє констатувати, що ключовими категоріями, які характеризують результат навчання є поняття «стандарт» та «компетентність». У згаданому Законі компетентність визначається як «динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» [1]. Результати навчання, відповідно, визначаються як опанування випускниками низки компетентностей (загальних та спеціальних/професійних).

Розкриттю значення категорії «стандарт» присвячено у Законі Розділ III «Стандарти освітньої діяльності та вищої освіти», де зокрема сказано: «Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності» [1]. Відповідно Закону стандарт (певної спеціальності/освітнього рівня) повинен мати низку складових, серед яких – «перелік компетентностей випускника».

Із жовтня 2016 року у МОН України проводиться системна робота щодо розробки стандартів освіти (нормативна база за посиланням [3]). Для чого наказом МОН №1115 від 27.10.2015 було створено Науково-методичну раду (5 секторів – дошкільна – загальна середня – професійна – вища та позашкільна освіти і виховна робота – із відповідним кадровим наповненням). Ці комісії почали діяти та на сьогодні напрацювали свої (57) «стандарти» (проекти) за низкою спеціальностей (за посиланням [4]).

У проектах стандартів міститься надзвичайно важлива складова – «IV Перелік компетентностей випускника», зміст якої було сформовано відповідно до «Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти» (Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної ради МОН України (протокол №3, від 29.03.2016 [2]), де міститься повний перелік загальних компетентностей (стор. 12-13). До списку цих компетентностей входить «здатність усвідомлювати рівні можливості та

ґендерні проблеми», тобто ґендерна компетентність – позиція 31 (остання). Втім, складати список компетентностей мали члени робочих груп, до яких не увійшли фахівці з ґендерної проблематики, тому (припускаємо) в розміщених на сайті МОН (57) стандартах ґендерна компетентність відсутня. Із загальною тенденцією щодо скорочення соціально-гуманітарної складової на користь фахової (професійної) при оновленні навчальних планів (що також відбувається у зв'язку із положеннями Закону), відсутність ґендерної компетентності у списку загальних компетентностей стандартів вищої освіти низки спеціальностей призведе до ліквідації навчальних курсів з ґендерної проблематики.

Переконані, що ґендерну компетентність *вкрай необхідно* уводити до таких стандартів (із вже напрацьованих) спеціальностей: 055 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» (бакалавр); 055 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» (магістр); 056 «Міжнародні економічні відносини» (бакалавр); 073 «Менеджмент» (бакалавр); 074 «Публічне управління та адміністрування» (бакалавр); 074 «Публічне управління та адміністрування» (магістр); 075 «Маркетинг» (бакалавр); 231 «Соціальна робота» (бакалавр).

З огляду на багатовекторність ґендерної проблематики, можливо слід було б увести ґендерну компетентність ще до низки представлених на сайті МОН України стандартів: 241 «Готельно-ресторанна справа» (бакалавр); 242 «Туризм» (бакалавр); 051 «Економіка» (бакалавр); 071 «Облік і оподаткування» (бакалавр); 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (бакалавр); 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (бакалавр); 101 «Екологія» (бакалавр); 101 «Екологія» (магістр); 222 «Медицина» (магістр); 227 «Фізична реабілітація» (бакалавр).

Очевидно, що теоретичні напрацювання сучасних вчених щодо формування ґендерної компетентності не матимуть свого практичного втілення, доки ґендерну компетентність не буде імplementовано до стандартів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Реформа освіти і науки. Науково-методична рада Міністерства освіти і науки України. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/metodichni-rekomendaciyi.html>.
3. Реформа освіти і науки. Науково-методична рада Міністерства освіти і науки України. Нормативно правова база [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/normativno-pravova-baza.html>.
4. Реформа освіти і науки. Науково-методична рада Міністерства освіти і науки України. Проекти стандартів вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoyi-osviti.html>.